

Dr hab. Zbigniew Osiński

UMCS w Lublinie

Polskie internetowe serwisy edukacyjne – czy służą edukacji?

Celem artykułu jest analiza zawartości wybranych serwisów edukacyjnych oraz witryn urzędów i instytucji zajmujących się oświatą pod kątem przydatności do kształtowania kompetencji kluczowych. Badaniu podlegały zarówno zasoby przeznaczone bezpośrednio dla uczniów do samodzielnego kształcenia on-line, jak też materiały dla nauczycieli, które mogłyby im służyć poradą i pomocą w zakresie kształtowania uczniowskich kompetencji.

Postawienie problemu

Według Macieja M. Sysła, badacza edukacyjnego wykorzystania technologii informacyjnej, w dzisiejszych czasach oczekuje się, że nauczyciele będą umieli swobodnie poruszać się po witrynach edukacyjnych i tworzyć przy ich pomocy nowe środowiska kształcenia dla siebie i swoich uczniów¹. Ma to związek z koniecznością przygotowania młodych ludzi do sprawnego funkcjonowania w realiach społeczeństwa informacyjnego, w tym do kształcenia przez całe życie, które w dużym stopniu będzie opierało się na korzystaniu z edukacyjnych zasobów Internetu. Rodzi się więc pytanie – na ile jest to realne w obecnym stanie rozwoju polskich serwisów edukacyjnych. Jeżeli pod pojęciem edukacja rozumiemy coś więcej niż tylko przekazywanie informacji i wiedzy, to podstawowym kryterium przydatności danego zasobu dla celów edukacyjnych powinno być oferowanie zawartości pomagającej uczniom nabywać kompetencje kluczowe (ogólnokształcące), a także pozwalającej nauczycielom wspierać swoich uczniów w kształtowaniu wspomnianych kompetencji.

Systemy edukacji w Unii Europejskiej kształtowanie kompetencji kluczowych stawiają na pierwszym miejscu z racji ich niezbędności w realiach społeczno-gospodarczych będących efektem rewolucji informacyjnej. Kompetencje ogólnokształcące zadecydują o życiowym i zawodowym sukcesie każdego człowieka. W związku z formującym się społeczeństwem informacyjnym i globalną gospodarką opartą na wiedzy specjaliści od kształcenia oceniają, że do najbardziej przydatnych młodemu człowiekowi kompetencji należy zaliczyć: logiczne, konstruktywne i kreatywne myślenie; czytanie ze zrozumieniem; samodzielne uczenie się, także z wykorzystaniem technologii informacyjnej; twórcze rozwiązywanie problemów; wyszukiwanie, selekcjonowanie, porządkowanie, przetwarzanie,

¹ M. M. Sysło, *E-learning w szkole*, „e-Mentor”, 2009, nr 1, s. 23-31.

gromadzenie i ocenianie poprawności oraz przydatności informacji i wiedzy z wykorzystaniem publikacji fachowych, masmediów, a także technologii informacyjnej i komunikacyjnej; odróżnianie faktów i informacji od opinii i propagandy; sprawne komunikowanie się w mowie i piśmie w języku ojczystym i językach obcych; a także umiejętność pracy w zespole, podejmowania decyzji, organizowania własnego stanowiska pracy, poruszania się na rynku pracy, negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów, dbania o zdrowie².

Niektórzy badacze dosyć pozytywnie oceniają polskie serwisy edukacyjne. Według Beaty Kuźmińskiej-Sołśnia ich atutem jest ogromna baza materiałów edukacyjnych i interaktywnych testów. Twierdzi, że wykorzystywane są przez większość uczniów i nauczycieli, budząc poczucie przynależności do społeczności informacyjnej. Ocenia, że stanowią dużą pomoc w nauce oraz są przydatnym narzędziem w procesie nauczania-uczenia się³.

Z kolei Andrzej Serdyński twierdzi, że witryny edukacyjne nie odpowiadają oczekiwaniom i potrzebom potencjalnych użytkowników. Ich twórcy nie kierują się bowiem przesłankami psychologiczno-pedagogicznymi. Mimo, że budują zasób przeznaczony do celów edukacyjnych, to pomijają wymagania, które stawiane są przed nowoczesnymi środkami dydaktycznymi. Koncentrują się na dostarczaniu informacji, często w sposób utrudniający ich zapamiętanie i zrozumienie, a pomijają fakt, że wiedza kształtuje się w umyśle ucznia w trakcie rozwiązywania zadań i problemów: odkrywczych, wynalazczych i optymalizacyjnych (decyzyjnych), charakterystycznych dla nauczania problemowego. Istotą tego nauczania jest samodzielne rozwiązywanie przez uczniów problemów i zadań ujmujących strukturę nowej wiedzy. Polskie portale internetowe, zdaniem Andrzeja Serdyńskiego preferują tradycyjny, nieefektywny, podający model kształcenia, unikając nowoczesnych rozwiązań aktywizujących ucznia, wyzwalaających selektywne, twórcze i krytyczne podejście do poznawanych informacji i wiedzy⁴.

² G. Dryden, J. Vos, *Rewolucja w uczeniu*, Wyd. Moderski i S-ka, Poznań 2000; S. Juszczak (red.), *Edukacja medialna w społeczeństwie informacyjnym*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2002; M. Kozielska (red.), *Edukacja w społeczeństwie wiedzy*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2007; *Kompetencje kluczowe – raport Europejskiego Biura Eurydice*, http://www.eurydice.org/pl/files/kkomp_PL.pdf [15.03.2009]; J. Morbitzer, *Edukacja wspierana komputerowo a humanistyczne wartości pedagogiki*, Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2007; J. Papińska-Kacperek (red.), *Społeczeństwo informacyjne*, PWN, Warszawa 2008.

³ B. Kuźmińska-Sołśnia, *Portale edukacyjne jako źródło informacji dla ucznia i nauczyciela*, [w:] J. Morbitzer (red.), *Komputer w edukacji. XV sympozjum naukowe*, Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2005, s. 124-129.

⁴ A. Serdyński, *Psychologiczno-pedagogiczne uwarunkowanie projektowania witryn edukacyjnych wspomagających proces dydaktyczny*, [w:] J. Morbitzer (red.), *Komputer w edukacji. XIV sympozjum naukowe*, Kraków 2004, <http://www.wsp.krakow.pl/ptn/ref2004/serdynsk.pdf> [15.03.2009].

Zakres badań

W celu zweryfikowania przytoczonych opinii oraz udzielenia odpowiedzi na tytułowe pytanie przeprowadzone zostało badanie zasobów oferowanych przez polskie serwisy edukacyjne oraz witryny urzędów i instytucji zajmujących się oświatą. Wybrano te, które działały w marcu 2009 r. i zawierały różnorodne, a nie wyłącznie wąsko specjalistyczne (np. z jednej dyscypliny naukowej) materiały. Zrezygnowano z analizy zawartości witryn poszczególnych szkół ze względu na znaczną ich ilość. Uznano, że jest to materiał na odrębną pracę badawczą. Tego samego powodu blogi, internetowe encyklopedie i strony czasopism nie zostały włączone do badanej grupy witryn. Podstawowym kryterium oceny było oferowanie zasobów pozwalających uczniom na zdobywanie kompetencji kluczowych, a nauczycielom na generowanie pomysłów na działania wspierające młodych ludzi w rozwijaniu potrzebnych umiejętności. Zwrócono uwagę na występowanie treści uświadamiających uczniom, które kompetencje warunkują ich sukces edukacyjny i zawodowy, wyjaśniających w jaki sposób można osiągnąć właściwy poziom kompetencji kluczowych. Poszukiwano materiałów dydaktycznych, które w połączeniu z odpowiednimi zadaniami pozwalałyby kształtować kompetencje kluczowe metodą e-learning. W przypadku zasobów dla nauczycieli zwracano uwagę na wiedzę teoretyczną i porady praktyczne pozwalające na nabycie odpowiedniej sprawności we wspomaganiu uczniów w nabywaniu wspomnianych kompetencji. Szukano także narzędzi pozwalających nauczycielom na tworzenie edukacyjnych zasobów dostępnych on-line.

Ocena edukacyjnych zasobów wybranych serwisów

Witryny WWW, które można zaliczyć do edukacyjnych, przeznaczonych przede wszystkim dla uczniów i nauczycieli, można podzielić na kilka grup: oficjalne strony urzędów i instytucji (szczebla ogólnopolskiego i regionalnego) zajmujących się oświatą; specjalistyczne serwisy prowadzone przez wspomniane urzędy i instytucje; polskojęzyczne strony oświatowych programów unijnych; witryny edukacyjne prowadzone przez wydawnictwa; serwisy organizacji pozarządowych działających w sferze edukacji oraz strony tworzone przez firmy i osoby prywatne. Do pierwszej grupy zaliczymy strony: Ministerstwa Edukacji Narodowej⁵, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej⁶, Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli⁷, Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-

⁵ <http://www.men.gov.pl/> [wszystkie adresy badanych stron sprawdzone 15.03.2009]

⁶ <http://www.cke.edu.pl/>

⁷ <http://www.codn.edu.pl/>

Pedagogicznej⁸, Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej⁹, Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów¹⁰, Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji¹¹, kuratoriów oświaty¹², okręgowych komisji egzaminacyjnych¹³, a także wojewódzkich placówek doskonalenia nauczycieli¹⁴. Do edukacyjnych serwisów prowadzonych przez MEN zaliczamy portal *Scholaris*¹⁵. W drugiej grupie znalazły się: europejska sieć informacji o edukacji *Eurydice*¹⁶, portal *Ploteus*¹⁷, program *Uczenie się przez całe życie*¹⁸, program *e-Twinning*¹⁹, program *European Language Label*²⁰. W swojej nazwie określenie serwis/portał edukacyjny mają strony prowadzone przez wydawnictwa: Edgard Multimedia – *Profesor*²¹, EduPress – *Bank Wiedzy*²², Eduskrypt – *Eduskrypt*²³, Forum – *Literka*²⁴ i *Problemy oświaty*²⁵, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne – *WsipNet*²⁶, Verlag Dashofer – *EduInfo*²⁷. Wśród organizacji pozarządowych do tych, które działają w obszarze edukacji można zaliczyć: Federację Inicjatyw Oświatowych²⁸, Fundację Centrum Edukacji Obywatelskiej²⁹, Fundację Edukacji Międzykulturowej³⁰, Fundację Instytut Nowoczesnej Edukacji³¹, Fundację Komandor³², Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości³³, Fundację Nauka i Wiedza³⁴, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów Klanza³⁵. Do serwisów prowadzonych przez fundacje należy *Interkl@sa* (Fundacja Edukacji Ekonomicznej i Polskie Centrum Kompetencji Administracji i Edukacji Elektronicznej)³⁶. Wśród stron stworzonych

⁸ <http://www.cmppp.edu.pl/>

⁹ <http://www.koweziu.edu.pl/>

¹⁰ <http://www.oeiizk.waw.pl/>

¹¹ <http://www.frse.org.pl/>

¹² http://bip.men.gov.pl/instytucje_nadzorowane/kuro-p.php

¹³ http://www.cke.edu.pl/index.php?option=com_weblinks&Itemid=4&catid=7

¹⁴ <http://codn.codn.edu.pl/placowki/index.asp?plik=placowki>

¹⁵ <http://www.scholaris.pl/cms/>

¹⁶ <http://www.eurydice.org.pl/aktualnosci>

¹⁷ <http://ec.europa.eu/ploteus/home.jsp?language=pl>

¹⁸ <http://www.llp.org.pl/>

¹⁹ <http://etwinning.pl/>

²⁰ <http://www.eil.org.pl/>

²¹ <http://www.profesor.pl/index.php>

²² <http://www.edupress.pl/bank-wiedzy.php>

²³ <http://www.eduskrypt.pl/index.php>

²⁴ <http://www.literka.pl/>

²⁵ <http://www.problemy-oswiaty.org.pl/>

²⁶ <http://www.wsip.pl/>

²⁷ <http://www.eduinfo.pl/>

²⁸ <http://www.fio.org.pl/>

²⁹ <http://www.ceo.org.pl/portal/home>

³⁰ <http://miedzykulturowa.org.pl/cgi-bin/blosxom.cgi/glowna>

³¹ <http://www.ine.com.pl/>

³² <http://www.fundacja.komandor.pl/>

³³ <http://www.junior.org.pl/joomla/>

³⁴ <http://www.edukator.pl/index.php>

³⁵ <http://www.klanza.lublin.pl/index.php>

³⁶ <http://www.interklasa.pl/portal/index/strony>

przez firmy i osoby prywatne badaniu poddano: *Bryk*³⁷, *Educarium*³⁸, *EduCenter*³⁹, *eduForum*⁴⁰, *Edukacja*⁴¹, *Edukacja.info*⁴², *Edukacja w Polsce*⁴³, *Edukator*⁴⁴, *Edunews*⁴⁵, *EduX*⁴⁶, *Egzaminy*⁴⁷, *Gery Szkoła*⁴⁸, *Nauka*⁴⁹, *OpenEdu*⁵⁰, *Oświata*⁵¹, *Publikacje edukacyjne*⁵², *Reedukacja*⁵³, *Szkolnictwo*⁵⁴, *Szkoła.net*⁵⁵, *Ściaga*⁵⁶, *Ściagawa*⁵⁷, *Wychowanie*⁵⁸, *Zgapa*⁵⁹.

Witryna MEN jest typowo urzędniczym produktem – zawiera wyłącznie informacje o działalności tego urzędu, o realizowanych i planowanych projektach, o aktualnych wydarzeniach w oświacie, prezentuje prawo edukacyjne, a także zawiera pewną ilość planów, programów, sprawozdań i wzorów dokumentów. Od internetowej witryny urzędu kierującego oświatą należałoby wymagać czegoś więcej – udostępniania zasobów będących przykładem nowoczesnych rozwiązań edukacyjnych, wzorem tzw. dobrych praktyk, porad dla nauczycieli jak osiągać cele stawiane przez MEN. W tej samej konwencji mieszczą się strony wszystkich kuratoriów oświaty. Problem praktycznego kształtowania uczniowskich kompetencji w tych zasobach nie występuje. Można je uznać za nowocześniejsze tablice ogłoszeń.

Również wyłącznie informacyjny charakter mają witryny Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i podległych jej komisji okręgowych. Jakkolwiek wartość edukacyjną dla ucznia, spośród materiałów tam zamieszczonych, mają jedynie biuletyny maturalne z poszczególnych przedmiotów, wyjaśniające czym konkretnie charakteryzują się badane w trakcie matury kompetencje i jakimi narzędziami (typami zadań) prowadzi się badanie.

Portal prowadzony przez CODN oprócz dużej dawki informacji dla nauczycieli o możliwościach doskonalenia zawodowego, zawiera materiały przeznaczone do

³⁷ <http://www.bryk.pl/>

³⁸ <http://www.educarium.pl/index.php>

³⁹ <http://www.educenter.pl/>

⁴⁰ <http://www.eduforum.pl/index.php>

⁴¹ <http://www.edu.edu.pl/>

⁴² <http://edukacja.info.pl/>

⁴³ <http://www.edukacja.wpolsce.pl/>

⁴⁴ <http://www.edukator.org.pl/ind.php>

⁴⁵ <http://www.edunews.pl/index.php>

⁴⁶ <http://www.edux.pl/>

⁴⁷ <http://www.egzaminy.edu.pl/>

⁴⁸ <http://sciaga.gery.pl/>

⁴⁹ <http://nauka.pl/>

⁵⁰ <http://www.openedu.pl/index.php>

⁵¹ <http://www.oswiata.org.pl/>

⁵² <http://www.publikacje.edu.pl/>

⁵³ <http://www.reedukacja.pl/>

⁵⁴ <http://szkolnictwo.pl/index.php>

⁵⁵ <http://www.szkoła.net/>

⁵⁶ <http://www.sciaga.pl/>

⁵⁷ <http://sciagawa.pl/>

⁵⁸ <http://www.wychowanie.pl/>

⁵⁹ <http://www.zgapa.pl/>

samokształcenia – artykuły, czasopisma (*Trendy, Języki Obce w Szkole*) i książki (raporty oświatowe i poradniki) w wersji elektronicznej, tzw. e-book oraz kursy e-learning, z których tylko niektóre są czymś więcej niż wyłącznie elektronicznym podręcznikiem (np. kurs „Komunikacja interpersonalna w pracy opiekun stażu”). Tego typu zasoby niewątpliwie przybliżają nauczycieli do umiejętności kształtowania u uczniów kompetencji kluczowych. Z kolei ośrodki doskonalenia nauczycieli w poszczególnych województwach posiadają strony o charakterze głównie informacyjnym. Rzadko pojawiają się tam materiały edukacyjne dostępne on-line. Niektóre ośrodki, jak np. warszawski, białostocki, bydgoski, poznański, rzeszowski dysponują platformami Moodle z kursami e-learning. Najbardziej rozbudowana jest oferta ośrodka rzeszowskiego, który prowadzi witrynę – *Wirtualne Centrum Edukacji*⁶⁰ - zawierającą kursy o różnorodnej tematyce związanej z pracą nauczyciela. Niestety, zdecydowana większość to raczej e-booki. Uczeń na tych stronach nie znajdzie dla siebie żadnych materiałów pozwalających na kształtowanie własnych kompetencji.

Być może władze oświatowe uznały, że wystarczającą pomocą zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli, w zakresie wspomagania w rozwijaniu kompetencji kluczowych, jest Internetowe Centrum Zasobów Edukacyjnych MEN *Scholaris*. Jednym z ciekawszych, z punktu widzenia nowoczesnego kształcenia, mechanizmów tego portalu są Zadania i e-Szkoła. Usługi te umożliwiają nauczycielom przygotowanie dla uczniów zadań w Internecie, które ci wykonają on-line po zalogowaniu się na własne konta. Zadanie może być tak skonstruowane, by jego wykonanie wymagało analizy określonych zasobów Internetu. Dzięki temu nauczyciel potrafiący tworzyć kształcące zadania, których rozwiązanie wymaga wyszukania informacji w Internecie, a następnie ich wykorzystania do opracowania kreatywnego rozwiązania, będzie wspomagał uczniów w nabywaniu przydatnych kompetencji. Moduł e-Szkoła pozwala dodatkowo na gromadzenie multimedialnych materiałów edukacyjnych, które mogą być wykorzystywane w trakcie lekcji w pracowni komputerowej lub w pracy domowej ucznia. Do godnych polecenia zasobów portalu *Scholaris* zaliczyć należy multimedialne e-lekcje. Uczeń ma do dyspozycji ponad pięćset tematów ze wszystkich poziomów i większości przedmiotów kształcenia. Ich zaletą jest multimedialny przekaz treści połączony najczęściej z wykonywaniem kształcących zadań. Uczeń ma możliwość samodzielnego poznawania zaprezentowanej w ten sposób problematyki i jednoczesnego rozwijania przydatnych kompetencji. Niestety, wiele zadań np. z historii, wymaga jedynie tradycyjnego, encyklopedycznego zapamiętania szczegółowych

⁶⁰ <http://pcen.pl/moodle/>

informacji. Druga grupa ponad pięciuset e-lekcji przeznaczona jest dla nauczycieli, którzy mogą prowadzić zajęcia w pracowni komputerowej. Każda lekcja stanowi zbiór materiałów multimedialnych, które w połączeniu ze stawianymi przez nauczyciela twórczymi zadaniami mogą stanowić doskonałą podstawę do aktywnej i poszukującej lekcji. Na podobnej zasadzie wykorzystywane mogą być zgromadzone w serwisie animacje symulujące różnorodne zjawiska i procesy, a także filmy edukacyjne, schematy, zdjęcia i mapy.

Na stronie Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej nauczyciele znajdą porady w zakresie integracji dzieci niepełnosprawnych, wspomaganie uczniów z różnorodnymi dysfunkcjami, radzenia sobie w trudnych sytuacjach wychowawczych, promocji zdrowego trybu życia, rozwiązywania szkolnych problemów i konfliktów, profilaktyki uzależnień, planowania pracy wychowawczej, bezpiecznego korzystania z Internetu, a także wspomaganie uczniów mających trudności w nauce. Problematyka kompetencji kluczowych występuje w tych materiałach jedynie incydentalnie.

Z kolei witryny Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w zasadzie nie zawierają jakichkolwiek materiałów edukacyjnych. Na wzór strony MEN i innych urzędów oraz instytucji funkcjonujących w obrębie oświaty mają charakter informacyjny. Dokładnie taką samą opinię można wydać o polskojęzycznych stronach oświatowych programów unijnych.

Wydawnictwa edukacyjne na swoich stronach informują o możliwości zakupu publikacji metodycznych, które niejednokrotnie przybliżają nauczycielom problematykę kompetencji kluczowych. Poza tym publikują materiały tworzone przez nauczycieli w ramach awansu zawodowego – konspekty lekcji i programy różnorodnych działań. Część konspektów zawiera zadania i ćwiczenia, dzięki którym w trakcie lekcji kształtowane są kompetencje kluczowe uczniów. Szczególnie dużo nauczycielskich pomysłów na ciekawe i kształcące lekcje zawiera serwis *Profesor*. Jednakże uczniowie znajdą tam dla siebie wyłącznie materiały będącej poszerzeniem wiedzy encyklopedycznej z podręczników. Korzystanie z takich zasobów nie wpływa na kształtowanie kompetencji kluczowych. Z kolei *Bank Wiedzy* Wydawnictwa EduPress zawiera wybór materiałów publikowanych w czasopismach metodycznych dla nauczycieli. Część z nich zawiera cenne porady w kwestii kształtowania kompetencji. WSiP na swojej stronie udostępnia obudowy dydaktyczne do wydawanych podręczników (mapy, zdjęcia, tabele, schematy, pliki dźwiękowe, animacje, testy). Dla nauczyciela nastawionego na stosowanie poszukujących i aktywnych metod kształcenia stanowią one cenną bazę materiałów do prowadzenia lekcji.

Niektóre fundacje zamieszczają na swoich stronach pomysły na działania dydaktyczno-wychowawcze, które mogą być przydatne z punktu widzenia kształtowania kompetencji. Centrum Edukacji Obywatelskiej oferuje scenariusze: lekcji o globalizacji; zajęć pomagających w kształtowaniu dumy z własnego kraju, a jednocześnie uczących otwartości i życzliwości dla innych nacji; przybliżających młodym konsumentom najważniejsze zasady świadomego korzystania z dobrodziejstw rynku; pokazujących czym jest korupcja, jak rozpoznać jej przejawy, a przede wszystkim jak skutecznie walczyć z tym zjawiskiem; wprowadzających w sposoby tworzenia własnej firmy, mechanizmy demokracji, a także zasady ekonomii i prawa. Wszystkie te pomysły obudowane są poradami metodycznymi dla nauczycieli, dzięki którym będą mogli przeprowadzić lekcje aktywizujące uczniów, pozwalające na samodzielne poszukiwania, dochodzenie do wniosków i ćwiczenie kompetencji kluczowych. Podobne walory cechują scenariusze przybliżające dzieciom zabawy, święta i życie codzienne ich rówieśników mieszkających w różnych zakątkach świata, udostępnione przez Fundację Edukacji Międzykulturowej. Cenną częścią tych zasobów są materiały dla dzieci – zgadywanki, gry on-line, puzzle, krzyżówki, itp. Z kolei Instytut Nowoczesnej Edukacji zamieścił na swojej stronie kolejne numery magazynu *Awangarda w Edukacji*, w całości poświęconego unowocześnianiu kształcenia, aktywnym i poszukującym metodom oraz kształtowaniu kompetencji kluczowych. Portal *Interkl@sa* oferuje nauczycielom zbiór scenariuszy lekcji i środków dydaktycznych do różnych przedmiotów kształcenia. Co prawda nie zawierają one szczególnie nowatorskich rozwiązań, ale w większości są poprawne pod względem metodyki prowadzenia lekcji. Jednakże potencjalnie najciekawszym, chociaż chwilowo słabo wykorzystanym, rozwiązaniem oferowanym przez *Interkl@sę* jest Wirtualna Klasa. Zawiera narzędzia pozwalające na tworzenie wirtualnych grup nauczycieli, uczniów i rodziców, którzy chcą twórczo pracować nad wybranymi zagadnieniami. W ramach Wirtualnej Klasy mamy usługi pozwalające na współdzielenie dokumentów oraz katalogów zasobów, dzięki którym wirtualne grupy użytkowników mogą tworzyć własne zbiory treści edukacyjnych. Nauczyciele mogą przygotowywać i udostępniać wirtualne lekcje, przeprowadzać testy oraz ankiety. Kolejna organizacja, Fundacja Nauka i Wiedza, na swojej stronie udostępnia filmy animowane wprowadzające w problematykę pojęć ekonomicznych oraz bazę wiedzy z różnych przedmiotów kształcenia. Nie jest to jednak materiał pozwalający na kształtowanie kompetencji, lecz raczej elektroniczny podręcznik.

Wśród serwisów tworzonych przez prywatne osoby i firmy pierwszą grupę stanowią zbiory różnorodnych wypracowań, referatów, streszczeń, ściągawek itp. „pomocy

dydaktycznych” (*Bryk, Gery Szkoła, Nauka, Szkoła.net, Ściaga, Ściągawa, Zgapa* – to tylko przykłady z grupy kilkudziesięciu tego typu portali). Nie są przydatne do kształtowania kompetencji, ponieważ dostarczają gotowych materiałów wyręczających ucznia w pracy. Pozbawiają go konieczności samodzielnego poszukiwania informacji, czytania lektur i pisanie różnorodnych prac. Są odpowiednikiem podręcznika typu synteza. Mogą mieć wartość edukacyjną głównie dla autorów zamieszczanych tam materiałów, o ile samodzielnie je tworzyli. Druga grupa witryn łączy w sobie informacje o aktualnych wydarzeniach w oświacie, przegląd prawa oświatowego, oferty różnorodnych szkół, kursów i szkoleń, banki ofert pracy, stancji i korepetycji, porady dla uczniów jak się uczyć, porady dla nauczycieli i miejsce, w którym mogą oni umieszczać własne programy, scenariusze i konspekty (*eduForum, EduCenter, Edukacja, Edukacja w Polsce, Edukacja.info, Edukator, EduX, Egzaminy, Oświata, Publikacje edukacyjne, Wychowanie*). Odnosi się jednak wrażenie, iż materiały edukacyjne są na większości z tych stron dodatkiem do oferty handlowej. Uczeń i nauczyciel, którzy poszukują możliwości i pomysłów na kształcenie kompetencji kluczowych raczej nie zostaną usatysfakcjonowani ich zawartością. W zasadzie jedynie niektóre konspekty lekcji i programy działań edukacyjnych, które można znaleźć w części z wymienionych serwisów, mogą służyć nauczycielom jako interesująca podpowiedź dla własnej aktywności.

Poza tymi grupami znajduje się kilka ciekawych witryn. Autorzy strony *Szkolnictwo* mieli najprawdopodobniej ambicję stworzenia miejsca, w którym uczeń będzie mógł się uczyć. Może on założyć indywidualne konto, a następnie poznawać tematy z poszczególnych przedmiotów i rozwiązywać testy. Niestety, podstawową wadą tego serwisu jest encyklopedyczne podejście do uczenia się, które nie daje możliwości kształcenia kompetencji. Z kolei strona *Reedukacja* zawiera ciekawe pomysły na kształcenie kompetencji, ale wyłącznie uczniów z problemami typu dysleksja, dysgrafia itp. Witryna *Educarium* zawiera wiele pomysłów na ciekawe gry i zabawy, ale głównie dla dzieci w młodszym wieku szkolnym. Główną zaletą kolejnego serwisu, *OpenEdu*, jest zbiór edukacyjnych programów komputerowych, z których część może służyć do kształtowania kompetencji.

Zdecydowanie nową jakość wśród zasobów edukacyjnych stanowi *Edunews*. Serwis ten propaguje nowatorstwo pedagogiczne, podpowiada ciekawe pomysły i informuje o skutecznych rozwiązaniach stosowanych na świecie. Znajdziemy tam materiały poświęcone edukacyjnym rozwiązaniom, które w sposób radykalny mogą usprawnić kształtowanie kompetencji kluczowych. Do tej grupy można zaliczyć artykuły dotyczące takich zagadnień

jak: edukacja konsumencka, edukacja przez całe życie, edutainment, e-learning, edukacyjne wykorzystanie technologii informacyjnej i komunikacyjnej, media i edukacja, nowoczesne narzędzia edukacyjne. Lektura tych materiałów może zmienić podejście do edukacji, a zwłaszcza może uświadomić, iż encyklopedyzm nie jest jedynym pomysłem na kształcenie. Nauczyciel, który poszukuje odpowiedzi na pytanie - jak kształtować uczniowskie kompetencje - znajdzie tu wiele ciekawych podpowiedzi.

Wnioski

Polskie portale edukacyjne oraz witryny urzędów i instytucji zajmujących się oświatą jedynie w niewielkim stopniu pomagają w nabywaniu kompetencji kluczowych. Uczniowie chcący samodzielnie doskonalić się on-line, w badanym obszarze mają do dyspozycji jedynie e-lekcje w portalu Scholaris. Nauczyciele znajdują się w dużo lepszej sytuacji. Internet oferuje im narzędzia do tworzenia e-lekcji (wykorzystywane jednakże w niewielkim stopniu), pewną ilość środków dydaktycznych do prowadzenia nowoczesnych lekcji oraz porad jak kształtować uczniowskie kompetencje. Jednakże należy wyraźnie podkreślić, że ogólna ocena edukacyjnej przydatności badanych zasobów Internetu jest raczej negatywna. Serwisy, których misją powinno być działanie na rzecz modernizacji edukacji w duchu wymagań społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy, zaledwie dostrzegają takie zjawiska jak e-learning, gry on-line, Web 2.0. Pierwsze z nich najczęściej jest mylone z dostarczaniem encyklopedycznej wiedzy, drugie w zasadzie nie jest obecne w serwisach edukacyjnych, a trzecie sprowadza się do możliwości umieszczania w Internecie wypracowań, ściągawek, tzw. gotowców lub nauczycielskich konspektów i programów.

Biorąc pod uwagę zawartość witryn związanych z edukacją nie powinien dziwić fakt, że wśród dwudziestu najpopularniejszych tego typu polskich stron w 2008 r. zabrakło serwisów urzędów, instytucji i organizacji zajmujących się oświatą. Dominowały witryny z grupy „ściągawki, gotowce i bryki”⁶¹. Brak w tym zestawieniu serwisów *Scholaris* i *Edunews*, zawierających niewątpliwie najcenniejsze edukacyjne materiały, świadczy o tym, że uczniowie i nauczyciele rzadko korzystają z tych zasobów. Do takiego samego wniosku dojdziemy prowadząc samodzielne badania z wykorzystaniem Google Trends⁶². Nowoczesność i postęp w edukacji najwyraźniej nie budzi wśród polskich użytkowników Internetu większego zainteresowania. Polska edukacja w niewielkim jedynie stopniu pracuje

⁶¹ Badania prowadzone jesienią 2008 r. przez Geminus SA na zlecenie spółki Polskie Badania Internetu, <http://www.internetstats.pl/index.php/wykresy-z-danymi/megapanel-pbigemius/> [15.03.2009].

⁶² <http://www.google.com/trends>.

nad kompetencjami kluczowymi młodych ludzi, a zdecydowana większość witryn edukacyjnych podąża tradycyjnymi ścieżkami szkolnej, encyklopedycznej edukacji.

Bibliografia

1. G. Dryden, J. Vos, *Rewolucja w uczeniu*, Wyd. Moderski i S-ka, Poznań 2000.
2. S. Juszczak (red.), *Edukacja medialna w społeczeństwie informacyjnym*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2002.
3. M. Kozielska (red.), *Edukacja w społeczeństwie wiedzy*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2007.
4. B. Kuźmińska-Sołśnia, *Portale edukacyjne jako źródło informacji dla ucznia i nauczyciela*, [w:] J. Morbitzer (red.), *Komputer w edukacji. XV sympozjum naukowe*, Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2005.
5. J. Morbitzer, *Edukacja wspierana komputerowo a humanistyczne wartości pedagogiki*, Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2007.
6. J. Papińska-Kacperek (red.), *Spółczesność informacyjna*, PWN, Warszawa 2008.
7. M. M. Sysło, *E-learning w szkole*, „e-Mentor”, 2009, nr 1.

Netografia

1. Google Trends, <http://www.google.com/trends> [15.03.2009].
2. *Kompetencje kluczowe – raport Europejskiego Biura Eurydice*, http://www.eurydice.org.pl/files/kkomp_PL.pdf [15.03.2009].
3. *Megapanel PBI/Geminus. Ranking najpopularniejszych witryn*, <http://www.internetstats.pl/index.php/wykresy-z-danymi/megapanel-pbigeminus/> [15.03.2009].
4. A. Serdyński, *Psychologiczno-pedagogiczne uwarunkowanie projektowania witryn edukacyjnych wspomagających proces dydaktyczny*, [w:] J. Morbitzer (red.), *Komputer w edukacji. XIV sympozjum naukowe*, Kraków 2004, <http://www.wsp.krakow.pl/ptn/ref2004/serdysk.pdf> [15.03.2009].